

18 Torsdag 4. juli 1991

Nasjonen

Dødsstraff og kortsynt forsvarspolitik

DEBATT

Av Anton Olstad, oberstløytnant

Da general Fleischer inspiserte Alta bataljon under nøytralitetsvakten i 1940, beordret han manøver i bataljonsforband. Sjefen, da oberstløytnant senere general, A.D. Dahl, måtte som våre øvrige bataljonsjefer dengang, innrømme at avdelingen aldri var blitt satt opp og øvet som full bataljon. Når det likevel gikk så bra som det gjorde i Narvik-området under krigen, skyldtes det flere forhold. Soldatmaterialet var meget bra. Britene hadde fortsatt samtlige ti tyske jagere ut av kamp. General Dietls alpejegere, forsterket med reddede tyske marinefolk (flere i norske uniformer) var isolert. Og fordi kapitulasjonen kom før de norske soldatene, som hadde stått i snø og ild i ukervis uten avløsning, var helt utslitt. Men den viktigste grunnen var at det under nøytralitetstjenesten i Nord-Norge var oppstått sammenheng innen et militært miljø. Man var blitt tilvænet. Avdelingene hang sammen i 6. Divisjons ramme.

Etterat Tysklandsbrigaden gjenoppstod i Troms, har man i Nord-Norge hatt et enestående viktig militært miljø for Forsvaret, med Brigaden som kjerne. Samøvelsene i NATO har stillet krav som hele tiden har holdt avdelingene på bittet. Hær, sjø- og luftforsvar. Politisk har de penger avdelingene og personellet legger igjen, vært god distriktsutbygging. De kommunale myndigheter reagerer nå imot reduseringene i brigadeoppsetningene av økonomiske grunner.

Men enda farligere er det utbredte syn at Forsvaret bare kan klemmes sammen og trekkes ut igjen som et trekkspill når behovet melder seg. Den kommandomessige og administrative ramme kan ødelegges ved et budsjettforslag, ganske raskt. Men å bygge det opp igjen tar år. Bevilgninger alene er ikke nok. Det skulle 1940 ha lært oss. Skyts var bestilt i Tyskland. Da det kom – etter 9. april – hadde det med sin egen betjening. Å utdanne soldater, befal og avdeling trenger mer enn et fingertips.

tog. Da regjeringen ved britisk press hadde reddet seg til London, ble Oscar Torp etter en stund forsvarsminister.

Nå har alt med navn fra krigens dager ved innlegg og meningsytringer pekt på at uten dødsstraff er Norge i krig nærmest fortapt. Professor Andenæs sier i «Det vanskelige oppgjøret» i forbindelse med forarbeidene til tilbakevirkende lov om dødsstraff dengang bl.a. – Overfor forhold av denne art nytter det ikke å reagere med straffer som er avpasset etter et sivilisert samfunn.

Blir krigen mer sivilisert neste gang? Den viktigste forutsetning for sammenkobling av forsvar og dødsstraff må være at landet har et forsvar å stille opp, og ikke et nødvendighetens, lettsindighetens late-som-om slik vi hadde i 1940. Å medvirke til så slette betingelser for soldaten burde det egentlig være dødsstraff for.

Gulfkrigen krevde måneders overføring av amerikanske stridskrefter og enorm transportkapasitet til sjøs. Det hadde i denne situasjon vært umulig for vår viktigste partner å avgi annet enn en begrenset flåtestyrke, neppe tropper i det hele tatt, til nordområdene. Når skal vi lære at vi selv må holde eget forsvar i orden, og regne NATO som en bonus? Alle tror på nedrustning. Unntatt på Kola. Vi fjernet, tross protester fra Forsvaret, Nike-rammen om et luftvern på Østlandet. Det er forstemmende riktig hva Elisabeth Sveri skriver i Aftenposten 29. mai at Sør-Norge er åpent for luftangrep. Men nå passer det likesom ikke å snakke om hvorfor vi må opprettholde Forsvarets standard.

Mens man leter etter skoleplasser, reduserer man muligheter og antall elever ved Forsvarets høyt renommerte skoler. Man overser at mesteparten av befalet i vår mobiliseringshær er vernepliktig befal. Den korttenkte redusering har langsiktige virkninger.

Ikke for å male fanden på veggen, dog dette historiske tilbakeblikk. Den 7. juni 1924 falt det dom i en militærstreiksak. Oscar Torp fikk 5 måneders fengsel, Nils Hønsvald 120 dager, Einar Gerhardsen var blant dem som fikk 75 dager. Samtlige elleve, Oscar Torp medregnet, ble fradømt retten til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt.

Etterat general Ruge 11. april 1940 hadde hjulpet en handlinsslammet regjering med å prøve å organisere motstand mot tyskerne, i et ignorantenes improvisorium, berget han som er alle dårers formynder oss gjennom et to måneders felt-

100372